

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **P. C.**, a. s., C. ul. č. X., T., zastúpeného JUDr. M. U., advokátkou v T., Š. ul. č. X., proti odporkyni **S. P. B.**, U. č. X., o preplatok na vdovskom dôchodku M. B., bytom v R, S. ul. č. X., o odvolaní odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 13. marca 2007, č. k. 36Sd /250/2004-76, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave z 13. marca 2007, č. k. 36Sd /250/2004-76, **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Trnave rozsudkom z 13. marca 2007, č. k. 36Sd /250/2004-76, zrušil rozhodnutie z 5. apríla 2004 č., ktorým odporkyňa podľa § 110 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších zmien a doplnení (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“) uložila navrhovateľovi a jeho zamestnankyni M. B. povinnosť vrátiť preplatok na neprávom vyplatenom vdovskom dôchodku M. B. za obdobie od 12. júna 2001 do 11. augusta 2001 vo výške 5 284 Sk a vrátil jej vec na ďalšie konanie a rozhodnutie.

M. B. nepodala proti napadnutému rozhodnutiu odporkyne v I. rade opravný prostriedok, preto ju krajský súd uviedol ako účastníčku konania na strane odporkyne, teda ako odporkyňu v II. rade.

Krajský súd dospel k záveru, že rozhodnutie o preplatku bolo vydané v čase, kedy už bol preplatok započítaný s nárokom M. B. na doplatok vdovského dôchodku za obdobie od 1. septembra 2001 do 11. apríla 2002. Nezaoberal sa preto vznikom

zodpovednosti navrhovateľa, resp. M. B. za neprávom vyplatenú sumu vdovského dôchodku s poukazom na skutočnosť, že už pred vydaním napadnutého rozhodnutia bola odporkyni táto pohľadávka uhradená. Samotné uloženie povinnosti na vrátenie neprávom vyplatenej sumy vdovského dôchodku preto podľa jeho názoru nemalo žiadny právny základ, lebo pohľadávka odporkyne na vrátenie neprávom vyplatenej sumy vdovského dôchodku už neexistovala.

Proti rozsudku krajského súdu podala včas odvolanie odporkyňa. Nesúhlasila s právnym názorom krajského súdu, podľa ktorého zanikol dôvod na vydanie rozhodnutia o preplatku, ak neprávom vyplatená suma už bola odporkyni uhradená.

Žiadala preto, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zrušil a vrátil mu vec na nové konanie.

Navrhovateľ, ani M. B. sa k odvolaniu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 250s v spojení s § 246c a 372o ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolaniu odporkyne je potrebné vyhovieť.

Podľa § 110 zákona o sociálnom zabezpečení, ak organizácia i príjemca dávky spôsobili, že dávka sa poskytla neprávom alebo vo vyššej výmere, ako patrila, zodpovedajú za vrátenie neprávom vyplatenej sumy spoločne a nerozdielne. Organizácia a príjemca dávky sa vzájomne vyrovnajú podľa miery zavinenia. Spory o vzájomné vyrovnanie medzi organizáciou a príjemcom dávky rozhodujú v prvom stupni krajské súdy.

Podľa § 250m ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), účastníkmi konania (v konaní podľa tretej hlavy piatej časti OSP) sú tí, ktorí nimi sú v konaní na správnom orgáne, a správny orgán, ktorého rozhodnutie sa preskúmava.

Odvolačný súd poukazuje predovšetkým na procesné pochybenie súdu prvého stupňa, ktorý označil M. B. ako odporkyňu v II. rade.

Ak rozhodnutím z 5. apríla 2004 č.X boli spoločne a nerozdielne zviazaní na vrátenie neprávom vyplatenej sumy vdovského dôchodku M. B. jej zamestnávateľ T. C., a.s., ako právny predchodca navrhovateľa a jeho zamestnankyňa, M. B. ako príjemca dávky, potom podaním opravného prostriedku len jedným z nich sa stali obidvaja účastníkmi konania na strane navrhovateľa, lebo rozhodnutím o opravnom prostriedku jedného z nich by boli nad akúkoľvek pochybnosť dotknuté aj práva a povinnosti druhého účastníka správneho konania.

Zo spisu vyplýva, že návrh na preskúmanie tohto rozhodnutia súdom podal len T. C., a. s. Medzi ním a M. B. však išlo o nerozlučné spoločenstvo účastníkov na strane navrhovateľa, nemohla byť M. B. v súdnom konaní odporkyňou, a to ani v prípade, ak M. B. návrh na preskúmanie rozhodnutia odporkyne nepodala. Jej záujmy sú zhodné so záujmami navrhovateľa a nie odporkyne, preto nemôže vystupovať v konaní na strane odporkyne.

Naviac odvolanie, podané len jedným z dvoch účastníkov, ktorým bola uložená povinnosť plniť spoločne a nerozdielne, má odkladný účinok aj vo vzťahu k tomu účastníkovi, ktorý odvolanie nepodal; povinnosťou odvolacieho súdu, v takomto prípade, je preskúmať celý rozsudok súdu prvého stupňa.

Zo spisov vyplýva, že rozhodnutím odporkyne z 5. apríla 2004 č.X bolo zmenené rozhodnutie odporkyne z 27. novembra 2002 č.X, a to aj napriek tomu, že novšie rozhodnutie uvádza ako účastníka len navrhovateľa a pôvodné rozhodnutie odporkyne z 5. apríla 2004 č.X označuje za účastníkov konania navrhovateľa aj jeho zamestnankyňu M. B., ktorej bol v spornom období vdovský dôchodok vyplácaný.

Pre posúdenie vecnej správnosti rozsudku súdu prvého stupňa bolo potrebné vyriešiť otázku, či zodpovedá zákonu právny názor súdu prvého stupňa, podľa ktorého zanikol predmet konania.

Odvolací súd zdôrazňuje, že započítanie pohľadávky z preplatku na dôchodku proti pohľadávke na dôchodku by bolo možné len v prípade, ak by pohľadávka z preplatku na dôchodku existovala. Takáto pohľadávka vzniká až na základe rozhodnutia odporkyne o povinnosti vrátiť neprávom vyplatenú sumu, lebo inak samotný preplatok na dávke môže byť aj preplatkom administratívnym, ktorého vrátenie nemôže odporkyňa od zamestnávateľa alebo od zamestnanca vyžadovať a jeho započítanie proti dávke dôchodkového zabezpečenia (poistenia) vôbec neprichádza do úvahy. Bez právoplatného rozhodnutia o povinnosti zodpovednej osoby vrátiť preplatok na dávke preto vzájomné pohľadávky nemožno započítať, ak povinnosť vrátiť preplatok na dávke vzniká len rozhodnutím odporkyne. Bez rozhodnutia, na základe ktorého môže odporkyňa uložiť povinnosť zamestnávateľovi resp. zamestnankyni povinnosť preplatok na dávke vrátiť, neexistuje právny titul na prijatie neoprávnene vyplatenej sumy vdovského dôchodku a jeho zúčtovanie so starobným dôchodkom zamestnankyne preto neprichádza do úvahy.

Odvolací súd nepovažuje za správny ani postup súdu prvého stupňa, ktorý sa nezaoberal otázkou vzniku a existencie zodpovednosti navrhovateľa a jeho zamestnankyne za neprávom vyplatenú sumu vdovského dôchodku. Rovnako neriešil otázku, či povinnosť vrátiť preplatok na dávke mohla prejsť na navrhovateľa v prvom rade ako na právneho nástupcu T. C., a. s.

Napriek skutočnosti, že už pred rozhodnutím o povinnosti vrátiť preplatok bola odporkyňa v I. rade táto pohľadávka uhradená, samotné uloženie povinnosti na vrátenie neprávom vyplatenej sumy vdovského dôchodku bolo podmienkou pre vznik povinnosti preplatok vrátiť, pretože ku dňu vydania rozhodnutia pohľadávka sociálnej poisťovne na vrátenie neprávom vyplatenej sumy vdovského dôchodku voči komukoľvek, teda ani voči poberateľke vdovského dôchodku, ani voči zamestnávateľovi neexistovala.

Z uvedeného vyplýva, že povinnosť nahradiť neprávom vyplatenú dávku tak príjemcovi ako aj organizácii vzniká až na základe právoplatného rozhodnutia príslušného orgánu, ktorým zaviazá tak zamestnávateľa ako aj príjemcu neprávom vyplatenej dávky spoločne a nerozdielne na jej vrátenie a až na základe takéhoto

právoplatného rozhodnutia môže neprávom vyplatenú dávku resp. jej náhradu vymáhať.

Tento postup vyplýva z toho, že o nárokoch na dávky dôchodkového zabezpečenia ako aj o povinnosti príjemcu dávky vrátiť neprávom alebo nesprávne vyplatenú dávku a o povinnosti organizácie nahradiť neprávom vyplatené čiastky rozhodujú výlučne orgány sociálneho zabezpečenia (resp. poistenia).

Bez takéhoto právoplatného rozhodnutia povinnosť ani zamestnávateľa, ani zamestnanca nie je daná a odporkyňa bez takéhoto rozhodnutia ani nemôže prijať plnenie, nakoľko by išlo o plnenie bez právneho dôvodu.

Ako vyplýva z administratívneho spisu, odporkyňa v tomto prípade zúčtovala zamestnankyni navyše vyplatenú sumu na vdovskom dôchodku za obdobie od 12. marca 2001 do 11. augusta 2001 s doplatkom na vdovskom dôchodku za obdobie od 1. septembra 2001 do 11. apríla 2002 bez toho, aby mala k tomu zákonný podklad vo forme právoplatného rozhodnutia.

Názor krajského súdu, podľa ktorého takýmto zúčtovaním zanikol dôvod na vydanie rozhodnutia odporkyne, je preto vecne nesprávny.

Napokon odvolací súd vylúčenie opravného prostriedku proti druhému rozhodnutiu z 5. apríla 2004 č.X na samostatné konanie vedené na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 13S/11/2002 nepovažuje za vecne správne.

Navyše krajský súd nerešpektoval právny názor, vyslovený v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. júna 2006, sp. zn. 4SžoKS/20/2005, v ktorom mu bolo nariadené v konaní 13S/11/2002 preskúmať rozhodnutie z 27. novembra 2002 č.. spolu s rozhodnutím z 5. apríla 2004 č.X, ktorým bolo rozhodnutie z 27. 11. 2002 č.X zmenené.

S poukazom na právny názor vyslovený v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 17. júla 2008 č. k. 7 So 111/2007 bude preto povinnosťou krajského súdu v ďalšom konaní spojiť na spoločné konanie veci vedené pod č. k.

36Sd/250/2004 a pod č.k. 13S/11/2002, opätovne posúdiť a preskúmať rozhodnutie z 5. apríla 2004 č.X ako aj rozhodnutie z 27. novembra 2002 č.X v ich vzájomnej súvislosti a po zadovážení všetkých potrebných dokladov a vykonaní potrebných dôkazov vo veci opätovne rozhodnúť.

Z dôvodu, že krajský súd nevykonal ďalšie navrhované dôkazy, odvolací súd podľa § 221 ods. X. písm. h) OSP napadnutý rozsudok zrušil a vrátil mu vec na nové konanie a rozhodnutie.

V novom rozhodnutí rozhodne krajský súd aj o trovách tohto odvolacieho konania podľa § 224 ods. 3 OSP.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 17. júla 2008

JUDr. Elena Závadská, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :
M. Kráľová